

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра педіатрії №2
Кафедра ендокринології з дитячими інфекційними хворобами

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Педіатрія»

 Тетяна КРЮЧКО

“ 31 ” 08 2022 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету №2

 Денис КАПУСТЯНСЬКИЙ

Протокол від 31.08 2022 № 1

СИЛАБУС

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА З ОСОБЛИВОСТЯМИ ДИТЯЧОГО ВІКУ

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова навчальна дисципліна

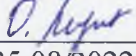
(навчальна дисципліна обов'язкова/ вибіркова)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	228 «Педіатрія»
кваліфікація освітня	магістр педіатрії
кваліфікація професійна	лікар
освітньо-професійна програма	«Педіатрія»
форма навчання	денна
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної дисципліни	6 курс, XI-XII семестри

«УХВАЛЕНО»

на міжкафедральному засіданні кафедри педіатрії
№2 та кафедри ендокринології з дитячими
інфекційними хворобами

Зав. кафедри Тетяна КРЮЧКО

Зав. кафедри Оксана МУРАВЛЬОВА
Протокол від 25.08/2022р. 2022 № 1

Полтава – 2022

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Крючко Тетяна Олександрівна, д.мед.н., професор; Таняньська Світлана Михайлівна, к.мед.н., доцент; Ільченко Валентина Іванівна, мед.н, доцент; Кузьменко Наталія Валентинівна, асистент.
Профайл викладача (викладачів)	https://pediatric-two.pdmu.edu.ua/ https://endocrinology.pdmu.edu.ua/
Контактний телефон	(0532) 60-64-91 кафедра педіатрії №2
E-mail:	pediatric2@pdmu.edu.ua val.ilch@ukr.net
Сторінка кафедри на сайті університету	https://pediatric-two.pdmu.edu.ua/ https://endocrinology.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – **6** кредитів / **180** годин, із них:
лекції (год.) - **0** год.,
практичні (год.) - **30** год.,
самостійна робота (год.) - **150** год.,
Види контролю: **підсумковий модульний контроль.**

Політика навчальної дисципліни

Організація освітнього процесу за міждисциплінарною освітньою компонентою «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» реалізується на кафедрах педіатрії №2 та ендокринології з дитячими інфекційними хворобами Полтавського державного медичного університету відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та інших діючих нормативних документів <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumentj>. Проведення освітнього процесу за дисципліною «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії та ін.) відбувається за допомогою технологій дистанційного навчання, зокрема лекції та семінарські заняття проводяться з використанням платформи ZOOM, Google Meet, Google Classroom та ін.

Політика навчальної дисципліни базується на свідомому та сумлінному виконанні здобувачами вищої освіти своїх обов'язків, дотримання прийнятих у суспільстві загальних правил та норм поведінки.

Обов'язковим є систематичне відвідування усіх видів навчальних занять, які проводяться за розкладом згідно графіку навчального процесу у відповідності з робочими навчальними планами та програмою дисципліни. Здобувачі вищої освіти мають приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу. Мовою навчального процесу дисципліни «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» є державна мова.

Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти з дисципліни регулюється «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників ПДМУ» <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoryngu-osvity/informaciyi-materiali-n-process-vimo-ek9k> та передбачає: самостійне виконання індивідуальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної або наукової діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація результатів, списування, шахрайство, обман. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до відповідальності у вигляді: повторного проходження оцінювання (відпрацювання незадовільних оцінок, пропущених занять, ПМК) та повторного проходження навчального курсу.

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи дисципліну «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами», **зобов'язані:**

- виконувати графік навчального процесу, індивідуального навчального плану і не допускати невиконання без поважних на причин;
- дотримуватися вимог до зовнішнього вигляду (дрес-коду);
- виконувати вимоги з техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- підтримувати порядок в навчальних кімнатах, дбайливо та охайно відноситись до майна кафедри;
- дотримуватися морально-етичних принципів під час спілкування з пацієнтами та співробітниками клінічних баз.

Здобувачам вищої освіти, вивчаючи дисципліну «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами», **забороняється:**

- самовільно залишати аудиторії протягом заняття;
- використовувати додаткові засоби інформації під час занять (мобільний телефон, планшет та ін.) без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу;
- вживати наркотичні засоби, психотропні речовини, спиртні напої, палити на території кафедри і перебувати в приміщенні кафедри в стані алкогольного, наркотичного сп'яніння;
- вчиняти протиправні та аморальні дії, що можуть створити небезпечні умови для здоров'я та/або життя оточуючих, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику.

Опис навчальної дисципліни

Освітня компонента «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» є обов'язковою міждисциплінарною дисципліною для здобувачів ОПП «Педіатрія» 6-го року навчання. Предметом її вивчення є поглиблення теоретичних знань та освоєння практичних вмінь щодо діагностики, лікування і профілактики соматичних та інфекційних захворювань у дітей, організації та інтеграції надання допомоги дитячому населенню, проведення маркетингу медичних послуг в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити

Проходження освітньої компоненти «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» ґрунтується на попередньо отриманих студентами знаннях під час опанування як дисциплін циклу загальної підготовки, так і циклу професійної підготовки ОПП «Педіатрія», зокрема дисциплін «Педіатрія, в тому числі медична генетика», «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами, клінічною імунологією та алергологією», «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами», а також усіма видами практик циклу практичної підготовки освітньої програми та інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити Отриманні знання майбутні випускники, які навчалися за спеціальністю «Педіатрія» можуть використовувати у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка лікарів-спеціалістів педіатричного профілю згідно з професійними вимогами, формування і вдосконалення теоретичних знань і практичних вмінь, необхідних для здійснення майбутньої професійної діяльності.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з організацією лікувальної справи та умовами роботи лікаря в педіатричному відділенні стаціонару, лікувально-консультативного центру;
- закріплення навичок санітарно-просвітницької роботи;
- опрацювання алгоритмів надання екстреної допомоги при основних невідкладних станах;
- засвоєння здобувачами освіти принципів деонтології в педіатрії, етично-правових засад та психологічних аспектів взаємовідносин у системі «лікар-дитина-батьки», здобуття навичок професійної відповідальності.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Згідно з вимогами ОПП «Педіатрія» дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральної:

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 228 «Педіатрія» в умовах неповної або обмеженої інформації з урахуванням можливостей інноваційної медицини в мультидисциплінарному контексті соціальної та етичної відповідальності;

Загальних (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.

ЗК11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальних (СК):

СК1. Навички опитування та клінічного обстеження дітей різних вікових груп.

СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних, інструментальних досліджень та оцінки їх результатів з урахуванням вікових нормативних показників.

СК4. Здатність до визначення необхідного режиму навчання, праці, відпочинку здорових дітей та при лікуванні захворювань.

СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів в дорослій та дитячій популяції.

СК9. Навички надання екстреної медичної допомоги.

СК11. Навички виконання медичних маніпуляцій.

СК22. Наслідування принципів дотримання фахової та академічної доброчесності з усвідомленням відповідальності за достовірність представлених наукових результатів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез життя і захворювання, спадковий анамнез в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, в тому числі з урахуванням вікових особливостей хворого.

ПРН 5. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2), використовуючи знання про дитину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень відповідно віку (за списком 4).

ПРН 6. Виділяти та фіксувати провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1); встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2) з подальшим визначенням характеру (консервативне, оперативне) та принципів лікування хворих при захворюваннях (за списком 2).

ПРН 7. Визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку, а також харчування у здорового контингенту населення і при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах.

ПРН 8. Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини відповідно до існуючих діагностично-лікувальних алгоритмів та діючих рекомендацій, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, з наступним моніторингом розвитку дитини та наданням рекомендацій з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організацією проведення профілактичних щеплень за календарем.

ПРН 9. Виділяти невідкладний стан потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану дитини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про дитину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 10. Визначати тактику та вміння надавати екстрену медичну допомогу на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.

ПРН 12. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про будову його органів та систем, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

ПРН 16. Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг.

ПРН 17. Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою в електронній та паперовій формах; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (історію розвитку дитини, контрольну карту диспансерного спостереження, карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, індивідуальну карту ведення вагітної, обмінну карту, історію пологів, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

ПРН 21. Зрозуміло представляти власні знання, висновки та аргументи з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 23. Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я в динаміці та при співставленні їх з середньо статичними і кращими в сфері діяльності. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини. Приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги.

ПРН 24. Організовувати роботу медичного персоналу в команді, підрозділі, закладі. Взаємодіяти з колегами у своєму закладі та в інших закладах охорони здоров'я, підлеглими та керівниками; організовувати взаємодію з організаціями та установами поза сектором охорони здоров'я; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів.

ПРН 25. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 27. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 28. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклуються) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

–визначення, епідеміологію, класифікацію, етіологію та патогенез найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дітей;

–клінічні прояви при неускладненому та ускладненому перебігу найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дітей;

–критерії встановлення попереднього клінічного діагнозу при найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворюваннях дітей;

–план лабораторного та інструментального обстеження дітей при найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворюваннях дитячого віку;

–диференційну діагностику найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань у дітей;

- критерії встановлення заключного клінічного діагнозу при найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворюваннях у дітей;
- лікування найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань у дітей;
- протоколи надання невідкладної допомоги при найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворюваннях у дітей;
- профілактику найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань у дітей. Організацію протиепідемічних заходів в осередку найбільш поширених інфекційних захворювань у дітей. Календар профілактичних щеплень;
- прогноз при найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворюваннях у дітей;
- основні принципи медичної етики та деонтології при професійному спілкуванні з хворою дитиною та особами, які здійснюють догляд за дитиною;

вміти:

- визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- визначати провідні патологічні симптоми і синдроми при найбільш поширених захворюваннях дитячого віку; аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- визначати різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань дитячого віку;
- складати план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- проводити диференціальну діагностику та ставити попередній клінічний діагноз найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених неінфекційних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- здійснювати прогноз щодо життя і здоров'я дитини з найбільш поширеними неінфекційними та інфекційними захворюваннями;
- встановлювати діагноз і надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах у клініці дитячих хвороб;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці педіатрії.

Тематичний план лекцій за модулем/модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

Не передбачено програмою.

Тематичний план семінарських занять за модулем/модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті

Не передбачено програмою.

Тематичний план практичних занять за модулем/модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовний Модуль 1. Соматична патологія у дітей в клінічній практиці	
1	Первинний інструктаж здобувачів щодо обсягу професійних задач, обов'язків лікаря-спеціаліста в залежності від профілю надання медичної допомоги лікувальної установи. Знання морально-	2

	<p>деонтологічних принципів медичного фахівця та принципів фахової субординації у клініці.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Спеціалізована лікарська допомога дітям з найбільш поширеними соматичними та інфекційними захворюваннями. Організація роботи консультативної поліклініки (консультативно-діагностичного центру) та спеціалізованого стаціонарного відділення вторинної/третинної медичної допомоги дитячому населенню. Нормативно-правова база. – Документація лікаря стаціонарного відділення вторинної/третинної медичної допомоги та лікаря консультативної поліклініки (консультативно-діагностичного центру). 	
2	<p>Найбільш поширені алергічні захворювання дитячого віку. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Етіологія й патогенез алергійного риніту у дітей. Діагностичні критерії, диференціальний діагноз, лікування та профілактика. – Етіологія й патогенез бронхіальної астми у дітей. Діагностичні критерії, диференціальний діагноз, лікування та профілактика. – Етіологія й патогенез атопічного дерматиту у дітей. Діагностичні критерії, диференціальний діагноз, лікування та профілактика алергодерматозів у дітей. – Гострі алергічні стани у дітей (кропив`янка, ангіоневротичний набряк, токсикодермія, анафілактичний шок). 	3
3	<p>Найбільш поширені захворювання серцево-судинної системи у дітей. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вроджені та набуті вади серця у дітей. Етіопатогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Ювенільний ревматоїдний артрит та реактивний артрит у дітей. Класифікація, критерії діагностики, диференціальної діагностики. Лікування. – Порушення ритму серця та провідності у дітей. Класифікація. Основні клінічні прояви. Методи діагностики і лікування. – Гостра ревматична лихоманка у дітей. Інфекційний ендокардит. Етіопатогенез, класифікація. Діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Системні захворювання сполучної тканини у дітей (системний червоний вовчак, дерматоміозит, склеродермія). Системний васкуліт. Етіопатогенез. Класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Артеріальна гіпертензія у дітей. Етіопатогенез. Класифікація. Діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Гостра та хронічна серцева недостатність у дітей. Етіопатогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. 	3
4	<p>Найбільш поширені захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей раннього віку. Етіопатогенез, класифікація, клініка та діагностичні критерії. Лікування і профілактика. 	3

	<ul style="list-style-type: none"> – Функціональні та органічні захворювання стравоходу та шлунку у дітей (ГЕРХ, функціональна диспепсія, хронічний гастрит, дуоденіт). Етіологічні фактори. Діагностика. Принципи терапії. – Функціональні та органічні захворювання гепатобіліарної системи у дітей (дисфункції жовчного міхура та сфінктера Одді, хронічний гепатит, жовчокам'яна хвороба). Етіологічні фактори. Діагностика. Принципи терапії. – Захворювання кишечника та підшлункової залози у дітей (синдром мальабсорбції, синдром подразненого кишечника, виразковий коліт, хвороба Крона). Етіопатогенез, класифікація, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, лікування і профілактика. 	
5	<p>Найбільш поширені захворювання дихальної системи у дітей. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Гострі захворювання верхніх дихальних шляхів у дітей. – Бронхіти у дітей. Етіопатогенез. Класифікація. Діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Пневмонії у дітей. Етіопатогенез. Класифікація. Діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Спадкові та вроджені захворювання бронхолегеневої системи у дітей. Етіопатогенез. Класифікація. Діагностичні критерії. Лікування і профілактика. 	2
6	<p>Найбільш поширені захворювання нирок і сечовидільної системи у дітей. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Інфекційні захворювання сечової системи у дітей (цистит, пієлонефрит). Етіологія, патогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Інтерстиціальний нефрит. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Гломерулонефрит у дітей. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Тубулопатії у дітей. Дисметаболичні нефропатії. Синдром Фанконі, вітамін Д-резистентний рахіт. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностичні критерії. Лікування і профілактика. – Гостра і хронічна ниркова недостатність у дітей. Етіопатогенез, класифікація. Клініко-діагностичні критерії, лікування, профілактика. 	3
7	<p>Алгоритми надання невідкладної медичної допомоги при ургентних станах у дітей. *</p> <ul style="list-style-type: none"> – Невідкладна допомога при бронхообструктивному синдромі, синдромі крупу у дітей – Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності. – Невідкладна допомога при гострій нирковій недостатності. Показання до діалізу, методика проведення методів інтра- та екстракорпорального очищення крові. – Невідкладна допомога при гострій печінковій недостатності. – Невідкладна допомога при гіпертензивному кризі. – Невідкладна допомога при шоках (анафілактичному, інфекційно-токсичному, геморагічному) – Невідкладна допомога при астматичному статусі. – Невідкладна допомога при нирковій кольці, гострій затримці 	2

	сечі. – Невідкладна допомога при шлунково-кишковій кровотечі – Невідкладна допомога при гіпертермічному синдромі. – Невідкладна допомога при судомному синдромі. – Невідкладна допомога при порушеннях серцевого ритму, серцевій недостатності.	
	Змістовний Модуль 2. Дитяча інфекційна патологія в клінічній практиці	
8	Знання морально-деонтологічних принципів медичного фахівця та принципів фахової субординації у дитячому інфекційному відділенні. Збір скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя, епідеміологічного анамнезу та об'єктивного обстеження дітей з інфекційною патологією.	2
9	Клінічна, лабораторна та інструментальна діагностика найбільш поширених інфекційних захворювань в умовах дитячого інфекційного відділення. *	2
10	Тактика лікування та профілактики основних дитячих інфекційних хвороб в умовах дитячого інфекційного відділення. *	2
11	Надання невідкладної медичної допомоги при ургентних станах у дітей в дитячому інфекційному відділенні. *	2
12	Підсумковий модульний контроль «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» *	4
	Разом	30

Примітка: * позначити теми, з яких обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
	Змістовний Модуль 1. Соматична патологія у дітей в клінічній практиці	
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та самостійне опрацювання практичних навичок	10
2	Принципи організації надання медичної допомоги дітям в Україні. – Система закладів, та рівні, які забезпечують педіатричну допомогу. – Обов'язки лікаря-спеціаліста лікувально-консультативної поліклініки, профільного стаціонару. Ведення медичної документації. – Засвоєння принципів етики та деонтології в практиці лікаря педіатричного відділення. – Вміння проводити огляд хворих, обґрунтування і формулювання діагнозу, написання історії хвороби.	7
3	Клінічна, лабораторна діагностика при найбільш поширених соматичних захворюваннях в умовах дитячого стаціонару. – Оцінка загально-клінічного аналізу крові у дітей різного віку, загального аналізу сечі, аналізу сечі за Зимницьким, аналізу сечі за Нечипоренком, аналізу калу, аналізу мокротиння, бактеріологічного посіву сечі тощо. – Інтерпретація біохімічних аналізів (вміст білка крові та його фракції, лужна фосфатаза, ліпідний профіль крові, АСТ,	15

	<p>АЛТ, гострофазові показники, креатинін і сечовина крові, електроліти крові, аналіз сечі на діастазу, білірубін і його фракції), серологічних реакцій при аутоімунних захворюваннях.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Оцінка імунологічних досліджень крові (рівні IgE загального і специфічних, імунограма) 	
4	<p>Інструментальна діагностика при найбільш поширених соматичних захворюваннях в умовах дитячого стаціонару.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Методика проведення, розшифровка та інтерпретація ЕКГ. – Методика проведення та оцінка даних спірометрії, бронхоскопії, ехокардіографії. – Методика проведення та оцінка даних УЗД, РГ, КТ, МРТ органів грудної клітки, травної системи, сечовидільної системи. – Методика проведення та оцінка даних фіброгастроуденоскопії з рН-метрією, результатів уреазного тесту. – Методика проведення та оцінка результатів проведення алергологічних шкірних тестів. 	20
5	<p>Тактика лікування, реабілітації та профілактики основних дитячих хвороб в умовах дитячого стаціонару.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Визначення тактики лікування, складання плану лікування (режим, дієта, руховий режим тощо) – Медикаментозне лікування: розрахунок доз призначених препаратів, ведення листка лікарських призначень, контроль ефективності терапії в кожному конкретному випадку. – Складання плану протирецидивної терапії при рекурентному перебігу соматичних захворювань, диспансерного спостереження – Складання плану і об'єму реабілітаційних міроприємств у дітей з інвалідизуючими соматичними захворюваннями, прогнозу щодо життя і одужання. 	20
6	<p>Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при при ургентних станах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – судомах, – гіпертермічному синдромі, – ексикозі й токсикозі у дітей першого року життя, – запамороченні, колапсі, – набряку легень і гортані, – бронхоспазмі, астматичному статусі, – порушеннях серцевого ритму, – серцевій недостатності, – інфекційно-токсичному шоці, – гострій нирковій та печінковій недостатності, – ускладненнях вакцинації та терапії ліками (алергічні реакції). 	20
7	<p>Проведення санітарно-просвітницької роботи серед батьків та дітей.</p>	1
	<p>Змістовний Модуль 2. Дитяча інфекційна патологія в клінічній практиці</p>	
8	<p>Система закладів, та рівні, які забезпечують педіатричну допомогу хворим на інфекційні захворювання. Засвоєння принципів етики та</p>	6

	деонтології в практиці лікаря дитячого інфекційного відділення. Вміння проводити огляд хворих, обґрунтування і формулювання діагнозу, написання історії хвороби.	
9	Клінічна, лабораторна та інструментальна діагностика при найбільш поширених дитячих інфекційних хвороб захворюваннях в умовах дитячого інфекційного відділення. Оцінка клінічних аналізів (загальний аналіз крові у дітей різного віку, загальний аналіз сечі, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, аналіз калу, аналіз мокротиння), біохімічних аналізів (вміст білка крові та його фракції, лужна фосфатаза, холестерин, АСТ, АЛТ, гострофазові показники, креатинін і сечовина крові, електроліти крові, аналіз сечі на діастазу, аналіз люмбального пунктату). Оцінювати рівень болю у дітей за допомогою шкали болю.	8
10	Розшифровка та інтерпретація ЕКГ. Оцінка даних рентгенограм органів грудної клітки	6
11	Тактика лікування та профілактики основних дитячих інфекційних хвороб в умовах дитячого інфекційного відділення.	8
12	Надання невідкладної медичної допомоги при ургентних станах у дітей з інфекційними захворюваннями. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при судомах, гіпертермічному синдромі, зневодненні при гострих кишкових інфекціях у дітей при гемолітико-уремічному синдромі, набряку легень і гортані, бронхообструкція при дифтерійному крупі та гострому стенозуючому ларинготрахеїті, апное при кашлюку, інфекційно-токсичному шоці при менінгококовій інфекції, гострій нирковій та печінковій недостатності, ускладненнях вакцинації та терапії ліками (алергічні реакції).	10
13	Індивідуальна СРС	15
14	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
	Разом	150

Індивідуальні завдання

1. Написання рефератів, підготування мультимедійних презентацій для пацієнтів та батьків з профілактики соматичних захворювань у дітей.

Теми:

- Харчування дітей раннього віку з функціональними розладами кишечника.
- Сучасні підходи до профілактики рахіту.
- Невідкладна допомога при гострій кропив'янці у дітей.
- Кровотечі у дітей, невідкладна допомога.
- Невідкладна допомога при утопленні у дітей.
- Клініка, діагностика та профілактика ГРВІ та грипу у дітей.
- Клініка, діагностика та профілактика ГКІ у дітей.
- Клініка, діагностика та профілактика ВГ у дітей.
- Клініка, діагностика та профілактика екзантематозних інфекцій у дітей(кір, краснуха, вітряна віспа, скарлатина, псевдотуберкульоз, менінгококова інфекція).
- Клініка, діагностика та профілактика дифтерії у дітей.

2. Проведення бесід з пацієнтами та їх батьками.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Принципи організації надання медичної допомоги дітям в Україні. Система закладів, та рівні, які забезпечують педіатричну допомогу.
2. Оцінка клінічних аналізів (загальний аналіз крові у дітей різного віку, загальний аналіз сечі, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, аналіз калу, аналіз мокротиння), біохімічних аналізів, серологічних реакцій при аутоімунних захворюваннях.
3. Оцінка даних фіброгастроуденоскопії, результатів уреазного тесту.
4. Аналіз люмбального пунктату.
5. Аналіз ЕКГ.
6. Оцінка даних спірометрії, бронхоскопії, ехокардіографії.
7. Оцінка даних рентгенограм органів грудної клітки, травної системи, сечостатевої системи.
8. Визначення тактики лікування, розрахунок доз призначених препаратів, ведення листка лікарських призначень у дітей з патологією органів дихання, серцево-судинної, травної, сечової систем.
9. Визначення тактики лікування, розрахунок доз призначених препаратів, ведення листка лікарських призначень у дітей з дитячими інфекційними захворюваннями.
10. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при судомах;
11. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при гіпертермічному синдромі;
12. Діагностика та надання невідкладної допомоги при ексикозі й токсикозі у дітей першого року життя;
13. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при запамороченні, колапсі;
14. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при бронхоспазмі;
15. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при астматичному статусі;
16. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при порушеннях серцевого ритму, серцевій недостатності;
17. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при інфекційно-токсичному шоці;
18. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при гострій нирковій недостатності;
19. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при гострій печінковій недостатності;
20. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при кропив'янці, набряку Квінке (алергічні реакції);
21. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при ускладненнях вакцинації.
22. Надання невідкладної медичної допомоги при гемолітико-уремічному синдрому.
23. Надання невідкладної медичної допомоги при набряку легень і гортані.
24. Надання невідкладної медичної допомоги при апное при кашлюку.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Огляд хворої дитини.
2. Вміння обґрунтувати та формулювати клінічний діагноз.
3. Написання історії хвороби та іншої медичної документації.
4. Вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках.
5. Оцінка клінічного аналізу крові.
6. Оцінка клінічного біохімічного аналізу крові.
7. Оцінка загального аналізу сечі.

8. Оцінка бактеріологічного аналізу крові.
9. Оцінка бактеріологічного аналізу харкотиння.
10. Аналіз ЕКГ.
11. Оцінка ФЕГДС з рН-метрією.
12. Оцінка даних Ехо-КГ.
13. Оцінка даних бронхоскопії.
14. Оцінка даних спірометрії.
15. Оцінка даних рентгенологічних обстежень органів дихання.
16. Оцінка даних рентгенологічних обстежень серця.
17. Оцінка даних рентгенологічних обстежень органів травної системи.
18. Оцінка даних рентгенологічних обстежень органів сечової системи.
19. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при ургентних станах в педіатрії (судомний, гіпертермічний синдроми, токсикоз з ексикозом, апное при кашлюку).
20. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при ургентних станах в педіатрії (гострій дихальній, серцевій недостатності, гострій нирковій недостатності, нирковій кольці).
21. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при ургентних станах в педіатрії (нападі бронхіальної астми, при гострому стенозуючому ларинготрахеїті, при крупі).
22. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при ургентних станах в педіатрії (анафілактичному шоці та інших алергічних реакціях).

Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумковий модульний контроль (ПМК).

Система поточного та підсумкового оцінювання.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають **поточний та підсумковий контроль знань**, умінь і навичок. Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Підсумкове оцінювання результатів навчання ПМК визначаються кафедрою та доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни, відповідно до положення про організацію освітнього процесу в ПДМУ. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти можна знайти за посиланням https://www.pdmu.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJaApmMMwbKdxQN9FC2hu.pdf.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Оцінювання *поточної навчальної діяльності* проводиться викладачами під час практичних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю та письмового тестування на практичних заняттях.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти ведуть щоденники практики. Під

час самостійної роботи у стаціонарі передбачається курація пацієнта, яка включає:

- збір скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;
- проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів захворювання;
- аналіз даних лабораторного та інструментального обстеження хворого;
- формулювання діагнозу хворого;
- призначення лікування;
- визначення заходів первинної та вторинної профілактики;
- доповідь результатів обстеження хворого здобувачами вищої освіти у навчальній групі, розбір під керівництвом викладача правильності встановлення діагнозу, диференційного діагнозу, обсяг призначеного обстеження, лікувальну тактику, оцінку прогнозу та працездатності.

Проведення підсумкового модульного контролю

Підсумковий модульний контроль (ПМК) з модулю «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку» здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу і проводиться на останньому занятті. Складання та перескладання підсумкового модульного контролю проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ПДМУ».

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище) і не мають невідпрацьованих пропусків практичних занять. ПМК приймають науково-педагогічні працівники, визначені завідувачем кафедрою. Результат ПМК оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Оцінка за модуль виставляється в балах і дорівнює сумі балів, отриманих за поточну навчальну діяльність та ПМК. Мінімальна кількість балів за модуль, яка вважається позитивною – 122 бали. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів. Питання (завдання, ситуаційні задачі), які виносяться на ПМК, охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні модуля. З питань формуються екзаменаційні білети на ПМК, які затверджуються на засіданні кафедри.

Білет до ПМК має таку структуру:

1. Теоретичне питання № 1. Правильна вичерпна відповідь по суті питання, без розширення додатковими темами. Відповідь на питання оцінюється максимально в 25 балів.

2. Клінічна задача. Правильна відповідь на питання оцінюється максимально в 25 балів.

3. Практична навичка. Здобувач вищої освіти повинен описати алгоритм виконання маніпуляції чи дати вичерпну інтерпретацію результатів інструментальних або лабораторних досліджень. Правильна відповідь на питання оцінюється максимально в 30 балів.

Результати складання підсумкового модульного контролю викладачі записують у 2-х примірниках відповідно «Відомість підсумкового модульного контролю» а також в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти не пізніше як на наступний день та закріплюють особистим підписом і підписом завідуючого кафедрою.

Методи навчання:

- вербальні (пояснення, бесіда з хворими, інструктаж);
- наочні (мультимедійна презентація, ілюстрація, демонстрація хворих, виконання практичних навичок);
- практичні (алгоритми виконання практичних навичок, курація хворих);
- активні (метод моделювання конкретних ситуацій, метод кейса, рішення ситуаційних завдань);
- метод клінічного кейса;
- вирішення ситуаційних завдань.

Форми та методи оцінювання

- Поточний контроль (оцінка якості засвоєння матеріалу окремих тем та змістовних модулів, здійснюється під час проведення практичних занять у вигляді усного опитування)
- Підсумковий контроль (загальна оцінка якості знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти, здійснюється на останньому практичному занятті з дисципліни у вигляді вирішення ситуаційних задач та оцінки практичної навички)

Дані види контролю охоплюють:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- практичні (практичні заняття та практична перевірка);
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- самоконтроль.

Методичне забезпечення:

1. Плани практичних занять та самостійної роботи здобувачів.
2. Збірник алгоритмів виконання практичних навичок.
3. Збірники тестових завдань та ситуаційних задач.
4. Примірники результатів загальноклінічних та додаткових лабораторних методів дослідження.
5. Примірники електрокардіограм, рентгенограм, результатів інших інструментальних методів дослідження.
6. Демонстраційні навчальні відеоролики.
7. Силабус з дисципліни «Спеціалізована лікарська практика з особливостями дитячого віку».
8. Питання до проведення підсумкового модульного контролю.
9. Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю.
10. Навчальні посібники, монографії, фахові журнали.
11. Список рекомендованої літератури.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Фізикальні та інструментальні методи дослідження в дитячій кардіології. Навчально-методичний посібник. Крючко Т.О., Таняньська С.М., Коленко І.О., Кузьменко Н.В., Педченко Т.О. - Київ: ВСВ «Медицина», 2022 - 156 с.
2. Practical skills in pediatrics: common pediatric emergencies: e-handbook for the 6th year students of higher medical education institutions. Т.О. Kryuchko, Т.V. Kushnereva, О.У. Tkachenko, О.А. Poda, М.О. Melnyk. Електронний посібник. 2021
3. Інфекційні хвороби у дітей. Національний підручник для лікарів-інтернів, слухачів післядипломної медичної освіти дитячих інфекціоністів, педіатрів, а також студентів медичних закладів вищої освіти – університетів, інститутів та академій факультетів закладів вищої медичної освіти, за ред. Л.І.Чернишової, А.П.Волоха, А.В.Бондаренко та ін.; – 3-є видання переробл. та допов. - Київ: ВСВ «Медицина», 2021. – 1072с.
4. Педіатрія. Національний підручник для студентів стоматологічних факультетів закладів вищої медичної освіти, за редакцією проф. Крючко Т.О.; Абатурова О.Є. – 3-є видання переробл. та допов. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. – 224с.
5. Основи педіатрії за Нельсоном: переклад 8-го англ. видання : у 2 томах. Том 1 / Карен Дж.Маркданте, Роберт М. Клігман. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – XIV, 378 с.
6. Педіатрія. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації/ За ред. проф. О. В. Тяжкої /Видання 5-те. - Вінниця: Нова Книга, 2018. - 1152с.
7. Педіатрія: Національний підручник: у 2 т. Том 1. За редакцією професора В.В. Бережного, К., 2013. – 1040 с.
8. Педіатрія: Національний підручник: у 2 т. Том 2. За редакцією професора В.В. Бережного, К., 2013. – 1024 с.

Допоміжна

1. Педіатрія, дитячі інфекції в питаннях і відповідях. : навчальний посібник. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2019. - 307 с.
2. Сучасні підходи до вакцинопрофілактики інфекційних захворювань дітей та дорослих друкований. Навчальний посібник для студентів 4, 6 курсів медичних факультетів, а також лікарів-інтернів, педіатрів, сімейних лікарів./- Крючко Т.О., Дубинська Г.М., Коваль Т.І., Ткаченко О.Я -Львів: Магнолія 2006», 2020.-108 с.
3. Інфекційні хвороби у дітей:підручник/Л.І. Чернишова та ін.; за редакцієюЛ.І. Чернишової. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 1016 с.+6 с.кольор.вкл.
4. Інфекційні хвороби у дітей / Під ред. С. О. Крамарьова та О. Б. Надраги. – М.: Медицина, 2016. – 392 с.
5. Нефрологія дитячого віку : навчальний посібник / Т. В. Стоєва [та ін.] ; за ред. Т. В. Стоєва. - Одеса : Політехперіодика, 2018. - 181 с. : табл., іл, фот.цв.
6. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : національний підручник для лікарів-слухачів післядипломної освіти, лікарів-інтернів і студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І. С. Зозуля [та ін.]; за ред.І.С. Зозулі. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 958 с. : іл, табл.
7. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с. : табл., іл.
8. Дитяча нефрологія : навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, дитячих нефрологів, лікарів-слухачів закладів (ф-тів) післядипломної освіти / Д. Д. Іванов. - Дніпропетровськ : Середняк Т.К., 2014. - 323 с. : табл., іл.
9. Педіатрія : навч. посіб. [для студ. мед. ф-тів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації]: у 2 т. / М.Л. Аряєв, Н.В. Котова, Н.Ю. Горностаєва, Ю.В. Десятська, Л.Є.Капліна та ін.; за ред. М.Л. Аряєва, Н.В. Котової; Одес. нац. мед. ун-т. - Одеса : ОНМедУ, 2014 - Т. 1 : Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. - 2014. - 154 с. : табл.,

іл.

10. Педіатрія : навч. посіб. [для студ. мед. ф-тів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації]: у 2 т. / М.Л. Аряєв, Н.В.Котова, Н.Ю. Горностаєва, Ю.В. Десятська, Л.Є. Капліна та ін.; за ред. М.Л. Аряєва, Н.В. Котової; Одес. нац. мед. ун-т. - Одеса : ОНМедУ, 2014 - Т. 2 : Захворювання дітей раннього віку. Пульмонологія. Алергологія. Кардіологія. Гастроентерологія. Нефрологія. ВІЛ-інфекція. Первинна медико- санітарна допомога. - 2014. - 311 с. : іл., табл.

11. Пропедевтична педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / В. Г. Майданник [та ін.]. - 2-ге вид., випр. та допов. - Вінниця : Нова кн., 2018. - 871 с. : табл., іл.

12. Клінічне обстеження дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Катілов [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 518 с. : табл., іл.

Інформаційні ресурси

https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi<http://www.booksmed.com/pediatriya>

<http://pediatriya.info>

<http://health-ua.com/parts/pediatrics>

<http://www.mif-ua.com/archive/zhurnal-zdorove-rebenka/numbers>

<http://medkniga.ucoz.net/publ/pediatrija/40> <http://youalib.com/медицина/педіатрія>

Інтернет-ресурси по міжнародним протоколам:

www.bmj.com

www.nice.org.uk

www.medscape.com

Відкриті електронні бібліотеки з медицини (повнотекстові версії статей)

PubMed

Central

BioMed

Central

Directory of open access journals - Health

SciencesPublic Library of Science - Medicine

FreeMedicalJournals.com

Розробники:

Тетяна КРЮЧКО., завідувач кафедри педіатрії №2, д.мед.н., професор;

Валентина ІЛЬЧЕНКО., доцент кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами, к.мед.н., доцент;

Світлана ТАНЯНСЬКА, доцент кафедри педіатрії №2, к.мед.н., доцент;

Наталія КУЗЬМЕНКО, асистент кафедри педіатрії №2